

Dato: 04.05.2021

Endringer i tre forskrifter om fisket i Tanavassdraget

Norske og finske myndigheter har gjennomført den årlige evalueringen av fiskereglene og blitt enige om endringer i disse for kommende sesong. I tillegg til mindre endringer i reglene om fiske etter andre arter enn laks og sjørøye, har partene også besluttet å ikke åpne for laksefiske i vassdraget i 2021. Bakgrunnen for dette er at det ikke lenger er et høstbart overskudd i vassdraget, og at antallet laks som kommer tilbake til elva for å gyte går nedover.

Forslagene til endringer i de tre fiskeforskriftene for Tanavassdraget har vært på høring, og både rettighetshaverorganisasjoner, fiskeorganisasjoner og forvaltningsorganer sendt høringssvar. Det gjøres ingen større endringer i endringsforslagene.

1. Innledning

Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget (Tanaavtalen) ble undertegnet 30. september 2016 og trådte i kraft 1. mai 2017. Artikkel 5 i avtalen fastsetter at partene skal ha felles fiskeregler på grenseelvestrekningen. Fiskereglene utgjør avtalens vedlegg 2 og er en integrert del av avtalen.

Tanaavtalens artikler 6 og 7 åpner for årlige evalueringer og eventuelle avtaler om midlertidige fravikelser av fiskereglene. Artikkel 6 nr. 1 fastsetter at midlertidige fravikelser kan avtales for å oppnå formålet i artikkel 1, dersom det er nødvendig for å sikre fiskebestandenes levedyktighet, for å verne eller gjenoppbygge fiskebestander som er svekket eller står i fare for å bli svekket eller dersom fiskebestandenes tilstand tillater det. Avtale om fravikelser nedfelles i en særskilt tilleggsprotokoll til Tanaavtalen.

I tillegg pålegger artikkel 16 partene en plikt til å begrense eller stanse fisket i vassdraget når særlige forhold tilsier at det er nødvendig. I lys av de svake oppgangstallene av laks i Tanavassdraget i 2020, og den kritiske tilstanden til flere av laksebestandene, har norske og finske myndigheter besluttet at det ikke skal åpnes for laksefiske i Tanavassdraget i 2021. Disse beslutningene er fattet nasjonalt, men enigheten om å stanse fisket er tatt inn i en egen protokoll.

Fiskereglene har nå vært i kraft i fire fiskesesonger, og både fiskere og forvaltningsmyndigheter har i løpet av denne tiden gjort seg erfaringer med hvordan

reglene har fungert. I tillegg har den norsk-finske overvåknings- og forskningsgruppa evaluert statusen for laksebestandene i Tanavassdraget for 2020, jf. Rapport fra overvåknings- og forskningsgruppen for Tanavassdraget 1/2020. Den norsk-finske arbeidsgruppen for forvaltning, som består av lokale og statlige representanter fra både Norge og Finland, har også foretatt en evaluering av fiskereglene på grenseelvstrekningen.

I siste statusrapport fra overvåknings- og forskningsgruppa (OFG) (rapport 1/2020, elektronisk lenke <https://hdl.handle.net/11250/2726833>), framgår det at innsiget av tanalaks, altså antallet tanalaks som vender tilbake til kysten av Norge, har gått jevnt nedover de siste årene. I 2020 var det ikke et høstbart overskudd i det hele tatt, vassdraget sett under ett. Av rapporten framgår det blant annet at gytebestandene av laks i selve Tanaelva og i Kárášjohka, lešjohka og Anárjohka har hatt spesielt dårlig måloppnåelse i perioden fra 2017 til 2020. I disse områdene, som utgjør 84 % av det samlede produksjonsarealet for laks i Tana, er det i perioden beregnet et årlig gjennomsnittlig underskudd på 35 tonn gytende hunnfisk. Til sammenlikning er det totale gytebestandsmålet for Tana 57 tonn hunnfisk. Verst er situasjonen i lešjohka der det ikke har vært et høstbart overskudd av laks de siste fire årene, og i Kárášjohka og Anárjohka der det ikke har vært et høstbart overskudd i de siste to årene.

En svært lav overlevelse for laks i sjøfasen har forsterket den kritiske situasjonen. Dette har ført til svikt i oppgangen av smålaks/diddi i Tana i 2019 og 2020. Årlig overvåkning av utgang av laksesmolt og oppgang av voksen laks i sidevassdraget Utsjoki viser at overlevelsen i havet er redusert med rundt 75 %. I statusrapporten presiseres det at lite smålaks i 2019 og 2020 og lite mellomlaks i 2020 innebærer at det kan forventes svært lavt innsig av mellom- og storlaks i 2021, og av storlaks i 2022. Det antas at innsiget av flersjøvinterlaks i 2021 høyst sannsynlig vil være lavere enn det historisk svake året 2020.

Basert på statusrapporten fra OF-gruppa, og egne evalueringer av fiskereglene, kom arbeidsgruppa for forvaltning frem til forslag om enkelte mindre fravik fra fiskereglene for den kommende sesongen. Disse fravikene er nedfelt i tilleggsprotokoll til Tanaavtalen 28.04.2021. I tillegg har norske og finske myndigheter blitt enige om å ikke åpne for laksefiske i Tanavassdraget i 2021. Denne enigheten er nedfelt i tilleggsprotokoll til Tanaavtalen 28.04.2021-2.

Tilsvarende endringer foreslås nå inntatt i grenseelvforskriften, for å gjennomføre disse i norsk rett. For forskriftene for nedre norske del og sidevassdragene er det foreslått liknende justeringer for å sikre at fiskereglene i de ulike delene av vassdraget er mest mulig likt utformet. I tillegg har Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) foreslått endringer og presiseringer i de to norske forskriftene. Klima- og miljødepartementet sendte 7. april 2021 forslag til endringer i de tre forskriftene på høring.

Endringene som nå fastsettes, innebærer primært at det ikke åpnes for laksefiske eller fiske med noen redskaper som er egnet for å fange laks, i 2021. Det innebærer også at det blir åpnet for et utvidet fiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Alle foreslått endringer gjelder for fiskesesongen 2021.

2. Høring av endringer i forskriftene

Høringsutkast med forslag til endringer ble sendt til følgende mottakere:

Finnmarkseiendommen
Karasjok Jeger- og Fiskeforening
Karasjok kommune
Kautokeino Jeger- og Fiskeforening
Kautokeino kommune
Laksebreveierne i Tanavassdraget SA
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Norsk institutt for naturforskning
Sametinget
Sonestyret i Karasjok
Statens naturoppsyn
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Tana Jeger- og Fiskeforening
Tana kommune
Tanavassdragets fiskeforvaltning
Tanavassdragets fiskerettshavere
Tanavassdragets stangfiskeforening
Troms og Finnmark fylkeskommune
Utenriksdepartementet

I tillegg ble høringsnotatet oversendt finske myndigheter for uttalelse. Fristen for å sende inn innspill var 27. april 2021. Ved høringsfristens utløp var det kommet inn 12 høringssvar. Tana kommunes høringssvar kom etter fristen, men er likevel tatt med under.

2.1. Oppsummering av høringsuttalelsene

2.1.1. Merknader fra Árja

Árja støtter ikke at det ikke åpnes for noe laksefiske i Tanavassdraget i 2021, og mener det fortsatt burde være mulig for lokale rettighetshavere å fiske med tradisjonelle redskaper til egen husstand. Endringsforslagene gjør ikke rede for de økonomiske konsekvensene en slik stans vil ha for de fiskerne som har næringsinntekt fra laksefisket. Laksefisket i Tanavassdraget har vært sentralt for bosettingen i området og er også en viktig del av elvesamiske kulturen. Árja frykter at en stans i laksefisket i vassdraget vil undergrave samiske tradisjoner og kultur, og oppfordrer myndighetene til å lytte og ta hensyn til råd og kunnskap fra lokalbefolkningen.

Árja ser det som positivt at det åpnes for et utvidet fiske av andre arter enn laks og sjørøye den kommende sesongen, og mener staten må oppmuntre til beskatning av

predatorer. Det bør også seljakt i Tanafjorden og ved munningen, og høstfiske etter sjørøret i elva slik det har vært tradisjon for tidligere. Årja krever også at myndighetene tar trusselen fra pukkellaks alvorlig og setter rammer for systematisk utfisking av denne arten.

2.1.2. Merknader fra Karasjok kommune

Karasjok kommune ser nødvendigheten av at det iverksettes drastiske tiltak for å tilbakeføre elva til det den tidligere var. Det er også viktig at det foregår et fiske etter andre fiskearter som truer laksebestandene. Selv om elva stenges for laksefiske er det viktig at det iverksettes andre tiltak utover det å redusere andre fiskearter i vassdraget. Tiltak som må vurderes er blant annet reduksjon av kobbe/selbestanden i Tanafjorden, og da spesielt i elvemunningen.

Karasjok kommune mener forvaltningen av Tanavassdraget har vært feilslått og ikke fungert etter de intensjoner som lå til grunn. Dersom det skulle vise seg å være en mulighet for å åpne fisket i 2021, bør et sterkt begrenset fiske være forbeholdt lokalbefolkningen.

2.1.3. Merknader fra Laksebreveiere i Tanavassdraget

Laksebreveiere i Tanavassdragets merknad er likelydende med første del av TFs merknad, som blir gjengitt under.

2.1.4. Merknader fra Norges Jeger- og fiskerforbund

På bakgrunn av den kritiske bestandssituasjonen for laksen i Tanavassdraget, støtter Norges Jeger- og fiskerforbund forslaget om å ikke åpne for fiske av laks i vassdraget i 2021. Det vil også være fornuftig å åpne for fiske etter andre arter som ikke er i samme negative bestandssituasjon som laksen.

NJFF påpeker at fiskespisende predatorer kan påføre laksebestandene en relativt sett større predasjonsdødelighet enn om laksebestandene var sterkere, og oppfordrer til en kartlegging av predatorers utbredelse og betydning for laksebestandene. Dersom det viser seg at noen predatorer tar uforholdsmessig mye laksesmolt/ynge, bør man vurdere ekstraordinære tiltak for å redusere disse effektene.

2.1.5. Merknader fra Norges Jeger- og fiskerforbund, Finnmark

Norges Jeger- og fiskerforbund Finnmark er enig i at bestandssituasjonen for laks i Tanavassdraget er så dårlig at det må iverksettes tiltak. NJFF Finnmark støtter derfor forslaget om å ikke tillate laksefiske i Tanavassdraget i 2021, og er også positive til at det åpnes for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye.

NJFF Finnmark mener det bør settes i gang en kartlegging av predatorers utbredelse og betydning for laksebestandene, og påpeker at enkelte predatorarter har økt uforholdsmessig i antall de siste årene. Der man tydelig ser at noen arter tar uforholdsmessig mye av laksesmolt/ynge bør man vurdere å iverksette ekstraordinære tiltak for å redusere disse bestandene. I tillegg bør styrende myndigheter tørre å stille strengere krav til havbruksnæringen og være villig til å følge opp disse kravene.

2.1.6. Merknader fra Tana Jeger- og fiskerforbund

Tana jeger- og fiskerforening har vedtatt enighet om at det må brukes strenge regler for å redde tanalaksen.

2.1.7. Merknader fra Sametinget

Sametinget frykter at viktige deler av samisk kulturarv skal kunne gå tapt dersom overføringen av tradisjonell kunnskap mellom generasjonene svekkes som følge av en stans i fisket. Det må derfor tydeliggjøres i denne reguleringsprosessen hvordan ansvaret som følger av Grunnloven § 108 og folkerettens regler om urfolk og minoriteter, skal kunne overholdes.

Sametinget mener de lokale rettighetshaverne må ivaretas på en anstendig måte, og at disse må prioriteres når fisket kan gjenåpnes. Dersom fisket stoppes må også kriteriene for gjenåpning fastsettes så raskt som mulig. Det må også iverksettes effektive og substansielle tiltak som sikrer at språk, verdier, kultur og tradisjonell kunnskap knyttet til laksefisket bevares for fremtiden. Slike tiltak kan omfatte bidrag til å bygge opp institusjoner som formidler kunnskap om det samiske laksefisket. I tillegg må det sørges for at rettighetshavere i de berørte områdene blir kompensert for tap av materielt ressursgrunnlag dersom fisket stanses.

Sametinget støtter kravet om en uavhengig gransking av forvaltningen av laksebestandene i Tanavassdraget, og at i denne må belyses hvorvidt tradisjonell kunnskap har blitt sidestilt med vitenskapelig kunnskap i kunnskapsgrunnlaget til forvaltningen.

2.1.8. Merknader fra sonestyret i Karasjok

Sonestyret i Karasjok uttrykker bekymring for laksebestandene i vassdraget, men etterlyser andre tiltak enn stans i laksefisket. Når villaksens tilstand påvirkes av flere ulike faktorer er det urimelig at det ikke også gjøres tiltak på andre områder. Til tross for at fisket er kraftig redusert i vassdraget, både gjennom regulering og frivillig begrensning, har ikke dette hatt noen positiv virkning på bestandene. Det er heller ikke rimelig at lokale rettighetshavere sidestilles med tilreisende fiskere i endringsforslagene, gjennom at stansen i laksefisket gjelder alle grupper av fiskere og alle redskaper.

Sonestyret er i utgangspunktet positive til at det tilrettelegges for et økt fiske etter andre arter enn laks og sjørøye, men påpeker at reglene for dette fisket ikke er egnet for et

effektivt predatorfiske. Dette gjelder særlig kravet til at sluk til fiske etter andre arter enn laks og sjørøye må være uten mothaker, og at fortomtykkelsen er maks 0,20 mm. Styret forutsetter at staten øker bevilgningene til uttak av predatorer den kommende sesongen. Sonestyret uttrykker også skepsis til overvåkings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget og det kunnskapsgrunnlaget endringsforslagene bygger på.

2.1.9. Merknader fra statsforvalteren i Troms og Finnmark

Basert på den dokumentasjon som foreligger av laksebestandenes status, mener statsforvalteren i Troms og Finnmark at full stans i fisket etter tanalaks, for alle redskapstyper i elv og sjø, er det eneste forsvarlige dersom det skal finnes et ressursgrunnlag for laksefiske i fremtiden. De foreslåtte tiltakene er også nødvendige for å nå miljømålene i vannforvaltningsplanen for den norsk-finske vannregionen.

Statsforvalteren peker på at laksens livssyklus gjør det sannsynlig at tiltakene som nå foreslås vil måtte vare over flere år, og at det antakelig vil ta flere laksegenerasjoner før bestandene er gjenoppbygd til et nivå med solid høstbart overskudd. Flere faktorer fremheves som viktige i arbeidet med gjenoppbygging av bestandene, blant annet laksens sjøoverlevelse, predasjonsfaren for allerede svake bestander, klimaendringer, hver bestands genetiske tilpasning til sitt gyteområde og påvirkning fra introduserte fiskearter som hvitfinnet steinulke og pukkellaks. Statsforvalteren mener likevel at hovedårsaken til den generelt dårlige bestandssituasjonen for laksen i Tanavassdraget er et stort uttak av laks over mange år. Dette har også blitt påpekt av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning i sine årlige statusrapporter for norske laksebestander.

Statsforvalteren viser også til VRLs vurdering av de mest alvorlige truslene mot norske laksebestander, og at Tanavassdraget er svært lite berørt av de fleste og viktigste av disse faktorene. Dette gir et godt utgangspunkt for gjenoppbygging av bestandene.

2.1.10. Merknader fra Tana kommune

Formannskapet i Tana kommune slutter seg til forslaget fra Tanavassdragets fiskeforvaltning om at det bør vurderes å åpnes for et begrenset fiske for lokalbefolkningen, dersom oppgangstallene viser at dette er forsvarlig. Det er viktig å ikke stenge lokalbefolkningen helt ute fra fisket, særlig dersom tellingen viser at det er grunnlag for et begrenset fiske etter juni måned.

Tana kommune mener også at KLD og TF i løpet av sommeren 2021 må iverksette et program for reduksjon av predatorer i vassdraget. Her er fiske etter gjedde et av slike tiltak.

2.1.11. Merknader fra Tanavassdragets Fiskeforvaltning

Tanavassdragets fiskeforvaltning har delt sin merknad i to, hvor den første delen gir en bredere fremstilling av forvaltningen av laksen i Tanavassdraget og bakgrunnen for

stansen i laksefisket – fra rettighetshavernes perspektiv. I den andre delen kommer TF med mer konkrete merknader og innspill til de konkrete endringsforslagene.

TF understreker laksefiskets sentrale rolle i den minst to tusen år gamle samiske elvedalskulturen langs vassdraget. Det vitenskapelig baserte forvaltningsregimet har ledet til en forvaltningsskandale uten sidestykke. TF bestrider at tilstanden til laksebestandene skyldes overfiske, og viser til at det fra lokalt hold i en årrekke har vært pekt på den dramatiske økningen av alle typer predatorer i vassdraget. Forvaltningen av vassdraget har vært altfor tro mot forskernes vurderinger og ikke tatt tilstrekkelig hensyn til lokalbefolkningens kunnskap. TF viser videre til svakhetene ved Tanaavtalen og tilblivelsen av denne. Det rettes også skarp kritikk til overvåkings- og forskningsgruppa for vassdraget og dennes samarbeid med lokale rettighetshavere.

TF mener at de som fisker etter andre arter i 2021 burde fritas for plikten til å betale fiskeavgift. Myndigheten til å administrere fisket etter andre arter bør i større grad overføres til TF, dette gjelder også bestemmelser om krav til tillatte redskap. Det forventes også at KLD tar initiativ til et program for reduksjon av alle typer predatorer i vassdraget, og at de første tiltakene settes i verk i løpet av sommeren og høsten. Selv om TF ser nødvendigheten av å stenge for et ordinært laksefiske den kommende sesongen, foreslås det å kunne åpne for et begrenset fiske for lokale rettighetshavere midt i sesongen, dersom det viser seg at innsiget av laks tillater dette.

TFs kommer med merknader til konkrete bestemmelser både i del 1 og 2 av sitt hørings svar, og de gjengis samlet her.

Merknader til forslag til endringer i grenseelvforskriften

§ 2 (§ 2 i forskrift om nedre norske del, § 2 i forskrift om sidevassdragene):
Også fiskerettshavere etter § 5 i Tanaloven bør få rett til å fiske med småmaskede garn etter andre arter. Det er TFs erfaring helt fra 2011 at laksebreveiere i liten grad fisker etter andre arter enn laks. Nå er det behov for stor innsats for å få i gang dette fisket.

§ 4:

Antallet fiskekort må etter TFs vurdering settes ut fra behov og ikke fra en synsing om begrensninger her. En øvre grense for fiskekort i munningen er meningsløs og legger sterke begrensninger på formålet med å desimere predatorer.

§ 5 (§ 4 i forskrift om nedre norske del):

TF er imot forslaget om at krokene skal være uten mothaker eller med mothakene klemt inn, da dette tilrettelegger for fang-og-slipp av gjedder, sjøørret og flere andre arter. Forslaget om bruk av så små kroker uten mothaker er i strid med målsetningen om å fange mer av de andre artene. Forslaget her henger ikke sammen med økt tilrettelegging for fiske med småmaskede garn etter andre arter. TF velger ut stangfiskeområdene i grenseelvstrekningen, slik at mulighetene for fangst av laks marginaliseres. TF bør utarbeide egnede utstyrsbestemmelser for fiske etter de andre artene i vassdraget.

§ 7:

Fisketidene må settes ut fra omfanget og det volum som skal tas opp av andre arter. Her legges det opp til fiske som har alt for snevre tidsgrenser. TF må kunne foreslå/fastsette fisketider ut fra lokale forhold og kunnskap.

§ 10:

Forslaget om maksimal krokstørrelse 10 er nesten tilpasset fisket etter yngel og småfisk, som harr. Krok nr. 10 er lite egnet for fiske etter sjørret, gjedder m. flere arter. For fiske etter sjørret og gjedder bør større fluer, samt rørfluer med treblekrok m. mothaker, tillates. Krokstørrelse 10 kan også være like så effektiv som større fluer, om ikke enda mer effektiv i visse tilfeller, til fangst av laks. Spesielt utover sesongen, og når man observerer at laks ikke tar flua, er det normalt å fiske med små fluer, også ned til størrelse 10.

Bestemmelsen om bruk av lett fiskeutstyr går imot den kunnskapen vi har om vellykket fang og slipp (at fiske overlever utsettelsen) og vil også gjøre det vanskelig å følge eksisterende råd for fang og slipp, som i dette tilfellet vil gjelde ved bifangst av laks og sjørøye. Rådene om god praksis av fang og slipp sier blant annet at man skal få fisken raskt til land og unngå å kjøre fisken lenge. Tiden det tar for å få inn fisken, vil være helt avhengig av hvor kraftig utstyr som brukes. Det anbefales derfor å benytte seg av så kraftig fiskeutstyr som mulig for å minimere skader på fisken under fangst.

For å unngå fangst av laks vil utpeking av egnede/ikke egnede områder være mer effektivt enn begrensninger i hvor kraftig fiskeutstyr som kan nyttes, og om laksen skulle komme til å bite på kroken må man være best mulig rustet for vellykket fang og slipp. Det finnes også gjedde på over 5 kg i vassdraget, og da vil ikke klasse 5 og fortom på 0,20 mm holde. I fisket etter gjedde med flue er klassene 7-9 populære valg, og bruk av kraftig fortom er en selvfølge for at den ikke kuttet på tennene til gjedda (her er det også vanlig å bruke fortom av stål).

Derfor mener TF at bestemmelsen om bruk av flueutstyr inntil klasse 5 og om maksimal tykkelse på fortom ikke tas med i bestemmelsen, eller i det minste justeres opp til klasse 8 for fiskeutstyr. Om en bestemmelse om fortomtykkelse skal bli med må det presiseres om det gjelder på den tykkeste eller tynneste delen av fortommen (som f.eks. ved bruk av en tapert fortom).

§ 16 (§ 13 i forskrift om nedre norske del, § 11 i forskrift om sidevassdragene):

TF foreslår fisketid fra isgang til islegging, dette er i samsvar med gamle fiskeregler og tradisjoner.

§ 24 (§ 22 i forskrift om nedre norske del):

Bestemmelsen om garndybder på inntil 2 meter henger igjen fra "forbudstiden". Garn med 2 meter dybde er mindre egnet i flomtiden og i andre perioder med høyere vannstand enn normalt. Garn på 3 og 4 meters dybde fisker bedre etter de andre artene enn garn på inntil 2 meters dybde. Jo lavere dybde det er på garnene (1,5 – 2 meter), jo

lettere har større fisk til å ta opp undertegna og slå poser i garna. TF går inn for at det kan benyttes garn med inntil 4 meter dybde med maskevidde inntil 45 mm.

§ 29 (§ 27 i forskrift om nedre norske del, § 23 i forskrift om sidevassdragene):
TF foreslår 15. september som innleveringsfrist, siden fisket avsluttes 31. august.
Videre foreslår TF å oppheve bestemmelsen om midtsesongsrapportering. Hittil har denne bestemmelsen kun ført til helt unødvendige ekstrakostnader for TF. Materialet kan likevel ikke bearbeides av TF eller annen forvaltning i fellesferien. Innleverte fangstoppgaver bearbeides ikke før etter at fiskesesongen er avsluttet.

Merknader til endringer i forskrift for nedre norske del

§ 2:

TF at området for ørretfiske fra båt utvides opp til Luovttejohka.

§ 6:

TF reagerer på at fisket for tilreisende skal avsluttes 3. juli, midt i høysesongen hvor det er lyst døgnet rundt i ferietiden og hvor tilgangen på fiskere er den aller beste. Dette må TF få bestemme.

2.1.12. Merknader fra Tanavassdragets Fiskerettshavere

Tanavassdragets fiskerettshavere går mot forslaget om å ikke åpne for laksefiske i Tanavassdraget i 2021, og mener det vitenskapelige grunnlaget for stengingen er for svakt. I tillegg er aldri lokal tradisjonskunnskap hensyntatt i regelutviklingen, til tross for kravet om dette i naturmangfoldloven § 8.

Tanavassdragets Fiskerettshavere viser til at statens disposisjoner i Tana over tid har blitt så urimelige at den samiske materielle kulturen i elvedalen er i ferd med å forsvinne. Forvaltningen av vassdraget tar ikke tilstrekkelig hensyn til lokale og tradisjonelle sedvaner og lokalbefolkningen har for liten innflytelse i de ulike prosessene med å forvalte lokale ressurser. Forvaltningen er også i altfor stor grad basert på vitenskapelig forskning, og Tanavassdragets Fiskerettshavere bestrider at bestandene av villaksen i vassdraget er truet.

Lokalbefolkningen oppfatter fisket fra tilreisende fiskere som et angrep på deres muligheter til inntektsservvelse fra naturen, og at norske lover og forskrifter på lengre sikt utgjør et hinder for deres tradisjonelle næringsliv. Den tradisjonelle samiske næringsaktiviteten handler ikke bare om økonomi, men er en levemåte for et helt folk rikt på kulturelle og sosiale systemer som storsamfunnet er forpliktet til å ta hensyn til. Stenging av laksefisket for 2021 vil medføre en stans i overføringen av kunnskap mellom generasjoner, som igjen vil ha stor negativ innvirkning for motivasjon og læring av den

tradisjonelle elvesamiske kulturen. Staten må utforme en erstatningsordning som kompenserer for tapt samisk fiskeutøvelse og tap av den materielle kulturen.

2.1.13. Merknader fra Utenriksdepartementet

Utenriksdepartementet har ikke merknader til endringsforslagene.

2.2. Departementets vurderinger

2.2.1. Om de generelle merknadene om stans i laksefisket

Det er delte meninger mellom høringsinstansene om hvorvidt en stans i laksefisket i Tanavassdraget er nødvendig eller ikke. Til dette vil departementet vise til redegjørelsen i høringsnotatet og innledningen i dette dokumentet. Basert på synkende innsigstall de siste årene, er det en for stor risiko involvert i å tillate selv en begrenset adgang til å fiske den kommende sesongen. TF og Tana kommune foreslår en ordning hvor det kan åpnes for fiske midt i sesongen, basert på tellinger i starten av sesongen. En slik ordning har vært vurdert for kommende sesong, men med tanke på sannsynligheten for enda lavere lakseinnsig i 2021 enn i 2020, ble denne løsningen funnet for usikker. I tillegg var det vanskelig å bli enig med Finland om hvilke grupper som skal prioriteres ved en slik åpning. KLD er enig med TF og Tana kommune i at det i en slik situasjon må være lokalbefolkningen som prioriteres. Muligheten for å starte midt i sesongen, basert på oppgangstallene, er imidlertid en løsning som vil være med videre i diskusjonene om laksefisket de kommende årene. Departementet har gjennom hele prosessen vært tydelig på at det er lokale fiskerettshavere som skal prioriteres dersom det kan åpnes for et begrenset fiske, og dette vil være vår prioritering også i det videre arbeidet. Vi vil fremover jobbe med kriteriene for gjenåpning av laksefisket, og her vil både lokale rettshavere og Sametinget være involvert i arbeidet.

Flere av høringsinstansene har innvendinger til kunnskapsgrunnlaget, både det som ligger til grunn for denne bestemte reguleringen og til kunnskapsgrunnlaget i den generelle forvaltningen av tanalaksen. Departementet vil igjen vise til statusrapporten fra overvåkings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget og til Vitenskapelig råd for lakseforvaltnings årlige statusrapporter for norske laksebestander. Det vitenskapelige grunnlaget for forvaltningen av tanalaksen er bredt og solid. Videre er det riktig at forvaltningen har en lovpålagt plikt til å sørge for riktig forholdsmessighet mellom kravet til at en beslutning om naturmangfold skal "bygge på" vitenskapelig kunnskap og at beslutningen skal "legge vekt på" lokal og tradisjonell kunnskap. Departementet søker aktivt å ivareta denne forholdsmessigheten i alle ledd av forvaltningen av tanalaksen. Lokale rettighetshavere er involvert og bidrar i alle beslutningsprosesser, inkludert denne. Flere av endringsforslagene i denne runden er spilt inn av TF, det gjelder særlig endringer i de to norske forskriftene.

For fiskesesongen 2021 åpnes det for et utvidet fiske etter andre arter enn laks og sjørøye. For tilreisende fiskere tilbys et døgnfiskekort for dette formålet, hvor det kun kan fiskes fra strand. Fiske på dette kortet kan kun gjøres med lett utstyr, og dette fisket er ikke ment å være et fiske etter predatorfisk. Formålet med fiskekortet for tilreisende er å kunne tilby et fiske til tross for at laksefisket er stengt, og valg av utstyr er grunnet i viktigheten av å minimere risikoen for bifangst. For fastboende fiskere er den eneste begrensningen at den kroken som benyttes i stangfisket skal være uten mothaker eller med innklemte mothaker. Det er ingen begrensning på krokstørrelse eller fortom. Erfaringene fra årets fiskesesong vil være et viktig bidrag i den videre diskusjonen om rammene for fisket etter andre arter. Departementet vil også videre vurdere behovet for kartlegging av andre predatorer.

Det er ingen tvil om at laksefisket i Tanavassdraget er viktig for den elvesamiske kulturen i området, og at en stans i dette fisket kan få konsekvenser for videreføring av tradisjonell kunnskap og kulturutøvelse. Stansen i laksefisket som følger av denne reguleringen, gjelder bare i 2021. Likevel må det tas høyde for, som flere høringsinstanser påpeker, at det kan ta lengre tid å bygge opp bestandene til et nivå som tillater beskatning. Det er fortsatt slik at laksen som kommer inn for å gyte i Tanavassdraget ble rekruttert før innstrammingene i fisket som fulgte av gjeldende avtale. Dersom stansen i laksefisket viser seg å bli lenger enn ett år, kan det bli nødvendig å gjøre en grundigere utredning av konsekvensene dette kan ha for den samiske kulturarven og iverksette tiltak som kan bøte på disse konsekvensene. Klima- og miljødepartementet har diskutert dette i konsultasjoner med Sametinget, og vil ha en videre dialog med Sametinget om sikringen av samisk kulturarv i denne prosessen.

2.2.2. Om merknadene til de enkelte endringsforslagene

Til § 2 i grenseelvforskriften mener TF at også fiskerettshavere etter § 5 i Tanaloven bør få rett til å fiske med småmaskede garn etter andre arter. TFs erfaring er at laksebreveiere de siste årene i liten grad har fisket etter andre arter enn laks, og at det nå er behov for en stor innsats for å få i gang dette fisket.

Etter departementets vurdering er ikke dette noe som kan eller bør tas inn som en endring nå. For det første må det trolig drøftes og avklares med Finland, i det minste dersom det skal foregå på riksgrensestrekingen. Spørsmålet har også en prinsipiell side; en generell åpning for at lokale fiskere uten laksebrev kan utøve dette fisket vil kunne gi en presedens som svekker laksebreveierens fiskerett. Dette er derfor ikke noe som kan iverksettes uten en større diskusjon. Når det gjelder behovet for at flere deltar i dette fisket, viser vi til at TF ønsker å fortsette med kartleggingsfisket etter andre arter. Omfanget av dette fisket vil avklares gjennom en dispensasjon til TF. I en slik sammenheng antar vi det ikke er noe hinder for at også lokale fiskere uten laksebrev kan delta dersom TF mener dette er nødvendig.

Til § 4 i grenseelvforskriften bemerker TF at antallet fiskekort må stilles ut fra behov og ikke fra en synsing om begrensninger. Departementet er enig i at det øvre tallet for døgnkort som er satt for riksgrensestrekingen (8000 strandkort på hver side) kan synes

noe vilkårlig. Tallet er imidlertid satt i samråd med Finland, fordi man var usikker på behovet og samtidig ikke vurderte det som risikabelt med tanke på beskatning etter andre arter enn laks og sjørøye.

Når det gjelder fisket i Tanamunningen viser TF til en øvre grense for fiskekort. Departementet antar at TF her tenker på at det i forskrift for nedre norske del har vært et tak på 1600 døgnkort. Denne begrensningen er tatt ut i det utsendte forslaget til forskrift, slik at TF selv kan vurdere behovet og selge døgnkort ut fra det.

Til § 5 i grenseelvforskriften (§ 4 i forskrift om nedre norske del) fremgår det at TF er mot forslaget om at krokene skal være uten mothaker eller med mothakene klemt inn, og mener dette tilrettelegger for fang-og-slipp av gjedder, sjørørret og andre arter. Departementet mener dette blir å se saken fra et omvendt perspektiv. Hensikten med forslaget er å muliggjøre fiske etter nettopp disse artene, men samtidig kunne sette tilbake bifangst av laks og eventuelt sjørøye uten at disse skades. TF mener også at krokene er for små. Her later det til å være en sammenblanding med reglene for tilreisendes fiske. Kravene til redskap for det lette fisket for tilreisende gjelder ikke for lokale fiskere med sesongkort. Disse kan benytte sluk som tidligere, så lenge mothakene er klemt inn eller klipt bort.

TF viser til at fisketidene i § 7 i grenseelvforskriften (§ 6 i forskrift om nedre norske del og § 7 i forskrift om sidevassdragene) må settes ut fra omfanget og det volum som skal tas opp av andre arter, og mener det legges opp til for knapp fisketid. TF mener de må kunne foreslå/fastsette fisketider ut fra lokale forhold og kunnskap. Departementet viser til at fisketidene i stor grad er foreslått av TF selv. Når det gjelder grenseelvstrekningen (10. juni-10. august for fastboende, 14. juni-31. juli for tilreisende), er disse basert på avtale med Finland, men tilnærmingen er den samme som for det ordinære laksefisket, altså at lokale fiskere har en videre fisketid enn tilreisende fiskere. Det er lagt opp til at fisket starter når risikoen for å få vinterstøing avtar, og stanser i forkant av den perioden laksen blir ekstra aggressiv på gyteplassene. På denne måten skal risikoen for bifangst reduseres så langt det er mulig.

Når det gjelder nedre norske del, er det foreslått en videre fisketid for lokale fiskere (1. juni-31. august) for å gjøre det mulig å fiske etter predatorer med sluk. Departementet viser ellers til at TF, som tidligere, kan åpne for fiske etter sjørørret fra 23. juni til 15. september fra grensen mellom elv og sjø til Langnes. Dette fisket er også åpent for tilreisende fiskere.

I de norske sidevassdragene er det foreslått samme fisketid for lokale fiskere som på grenseelvstrekningen (10. juni -10.august). Tanken er at TF her bestemmer fisketiden for tilreisende fiskere, jf. bestemmelsens tredje ledd siste punktum: "Tanavassdragets fiskeforvaltning kan gi nærmere bestemmelser om hvilke fiskeområder og redskaper som kan benyttes i fisket, herunder bestemmelser som gjelder tilreisende fiskere".

Til § 10 i grenseelvforskriften er TF imot forslaget om begrensninger på redskapsbegrensninger for tilreisende fiskere. Departementet påpeker at dette fiskekortet

er ment å tilrettelegge for et lett fiske, som kompensasjon for tapte inntekter fra stansen i laksefisket, og ikke for et fiske etter predatorarter. Vi er enige med TF i at bestemmelsen om maksimal krokstørrelse 10 kan være egnet til å fange små fisk, og har derfor varslet om at både fiskere og oppsynet må være våkne på at det ikke fiskes lakseunger og annen undermåls fisk med slikt redskap. Departementet er også klar over at dette utstyret ikke er egnet til å fange gjedde, men er overrasket over at det er lite egnet til å fiske sjørøret da dette var et viktig mål for dette fisket. Ut fra de opplysningene som TF spiller inn, kan det være grunn til å følge bestemmelsen tett opp.

TF kommenterer videre at bestemmelsen om bruk av lett fiskeutstyr går imot den kunnskapen vi har om vellykket fang-og-slipp og vil også gjøre det vanskelig å følge eksisterende råd om fang-og-slipp, som i dette tilfellet vil gjelde ved bifangst av laks og sjørøye. Departementet vil understreke at fiskebestemmelsene i Tana ikke har vært et fang-og-slipp-fiske. Det skal det heller ikke være i år. Å ikke åpne for fiske av laks i år medfører riktig nok at det vil være et *rettet fiske* mot andre arter enn laks, men laks skal ikke "kjøres" om den skulle bite på. Tilnærmingen må være at laks som tar på lett utstyr heller ryker snøret enn at den skal forsøkes tatt levende på land. Årets fiske skal uansett innrettes slik at man unngår fangst av laks.

TF viser til at utpeking av egnede/ikke egnede områder er mer effektivt enn begrensninger i hvor kraftig fiskeutstyr som kan benyttes. Dette er departementet enige i, og vi har derfor så langt det er mulig innenfor en felles forvaltning med Finland, lagt til rette for at TF får ansvar for de mer detaljerte fiskebestemmelsene. Dersom TF ønsker at også tilreisende fiskere skal kunne være med på noe tyngre fiske etter andre arter, bør det vurderes å tilrettelegge noen områder for slukfiske på grenseelvestrekningen, slik det åpnes for i denne bestemmelsen. TF vil dessuten kunne organisere et slikt fiske i de norske sidevassdragene, jf. forslaget som omtales ovenfor.

Til § 16 i grenseelvforskriften (§ 13 i forskrift om nedre norske del og § 11 i forskrift om sidevassdragene), foreslår TF at fisketid for dette fisket skal være fra isgang til islegging, og mener at dette er i samsvar med gamle fiskeregler og tradisjoner. Etter det departementet har kjennskap til må man trolig tilbake til 1960-tallet for at et slikt fiske var tillatt fra isgang til islegging, vel og merke når vi ser bort fra enkelte innsjøer hvor en vesentlig lengre fisketid har vært tillatt. Departementet er godt innforstått med debatten om hvordan fisket etter andre arter bør innrettes, men viser til at flere – også lokalt – tar til orde for at man trår varsomt med hensyn til hvor og når dette fisket kan utvides i hovedelva. Det legges opp til at predasjonsprosjektet fortsettes med full tyngde, med et omfattende kartleggingsfiske i hovedelva på vårparten og ettersommeren. Vi viser også til det er foreslått en utvidelse av fisketidene i Anárjohka og Skiehččanjohka, samt i de norske sidevassdragene Iešjohka og Kárášjohka nedstrøms samløpet med Bávtajohka, slik at de følger de gamle tradisjonene med fisketid fra isgangen og ut august. Vi mener derfor at TFs forslag slik det foreligger er utenfor det som kan bestemmes i en høring. Departementet imøteser en fortsatt debatt om dette spørsmålet.

Til § 24 i grenseelvforskriften (§ 22 i forskrift om nedre norske del) påpeker TF at 2 meter garndybde i dette fisket ikke er tilstrekkelig. Departementet finner ingen grunn til å stille

spørsmål ved TFs argumenter om at garn med 2 meter dybde er mindre egnet i flomtiden og i andre perioder med høyrer vannstand enn normalt, og at garn på 3 og 4 meters dybde gjerne fisker bedre etter de andre artene enn garn på inntil 2 meters dybde. Det kan være at regelendringen som skjedde fra 1990, da det ble en begrensning på 2 meter, var basert på negative erfaringer med bifangst av laks ved dypere garn fordi det på 1980-tallet var tillatt å benytte kraftigere trådtype enn 0,20 mm.

Under de årlige forhandlingene om midlertidige endringer i fiskereglene ble det ikke oppnådd enighet med Finland om å endre grandybden fra inntil 2 til inntil 3 (eller eventuelt 4) meter. Departementet mener at det for dette garnfisket er riktig å ha like reguleringer på nedre norske del som på grenseelvestrekningen. TFs innspill om at garn kan ha maskevidde inntil 45 mm er ikke foreslått, og har etter vår oppfatning heller ikke vært grundig nok drøftet. Departementet viser for øvrig til kartleggingsprosjektet, og antar at det i dette kan åpnes for en forsiktig bruk av garn med inntil 3 eller 4 meters dybde, og eventuelt større maskevidde enn 35 mm.

Til § 29 i grenseelvforskriften (§ 27 i forskrift om nedre norske del, § 23 i forskrift om sidevassdragene), foreslår TF at innlevering av fangstoppgave bør være 15. september siden fisket avsluttes 31. august. Departementet viser til at det er foreslått at fangst av andre arter enn laks og sjørøye skal rapporteres senest en måned etter fiskeslutt.

TF foreslår videre å oppheve bestemmelsen om at fangstoppgave skal leveres elektronisk eller på papir innen 6. juli for fiske utført før uke 27 (midtsesongsrapportering). TF viser til at denne bestemmelsen hittil kun har ført til helt unødvendige ekstrakostnader for TF, og at rapportene likevel ikke kan bearbeides i fellesferien. Departementet viser til at denne rapporteringen etter det vi har fått opplyst er positivt mottatt av mange fiskere. Imidlertid har det vært forslått at bruk av en app for smarttelefon vil kunne gjøre rapporteringen vesentlig enklere for de fleste. Muligheten for å evaluere laksebestandene midt i sesongen er blitt kraftig aktualisert den siste tiden, jf. diskusjonen om at et begrenset salg av fiskekort skulle kunne la seg gjennomføre i svake sesonger etter at all tilgjengelig informasjon (telling, fangstdata) benyttes for å si noe om mengde fisk som vandrer opp det enkelte året. Behovet for mer fleksibilitet i forvaltningen, også basert på data fra fisket etter andre arter enn laks, tilsier at en slik tidlig rapportering vil bli svært aktuell i framtiden.

Til § 2 i forskrift for nedre norske del bemerker TF at området for ørretfiske fra båt utvides opp til Luovttejohka, fordi dette er områder hvor laks normalt ikke fiskes med stang. Noen få steder på denne strekningen som har stryk, kan etter TFs oppfatning settes som forbudssoner. TF bemerker at det vil være naturlig at den myndigheten de er gitt fra grense elv/sjø til Langnes kan utvides opp til Luovttejohka. Departementet har forståelse både for forslaget om utvidet båtfiske og utvidet myndighetsområde. Imidlertid innebærer dette en vesentlig utvidelse av det området som i dag er avsatt til ørretfisket. Ørretfisket i munningen har foregått i en viss tid i et naturlig avgrenset område. Forslaget har ikke vært spilt inn sammen med TFs øvrige forslag til endringer i forkant av høringsrunden, og departementet mener dette er en for omfattende utvidelse av bestemmelsen til at den kan

endres uten forutgående diskusjon. Vi imøteser derfor en diskusjon om dette i det videre arbeidet med fiskereglene.

Til § 6 i forskrift om nedre norske del reagerer TF på at fisket for tilreisende skal avsluttes 3. juli, midt i høysesongen hvor det er lyst døgnet rundt og tilgangen på fiskere er det aller beste. TF mener de bør bestemme fisketiden her selv. Departementet stiller seg uforstående til dette, og antar at TFs innspill beror på en misforståelse. Det er foreslått at TF kan åpne for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye for tilreisende fiskere fra 14. juni til 31. juli, og ikke til 3. juli som TF viser til.

3. Nærmere om endringer i grenseelvforskriften

§ 2 Fiskekort

De generelle fiskekortene for fastboende rettighetshavere vil for fiskesesongen 2021 ikke gjelde fiske av laks og sjørøye. For å unngå bifangst av laks, og gjøre oppsynsarbeidet enklere, er det også foreslått at stangfiske etter andre arter bare kan utøves fra strand den kommende sesongen. Dette gjelder også for lokale fiskere som har rett til stangfiskekort.

I stedet for fiskekort for laksefiske, vil både fastboende og tilreisende kunne fiske etter andre arter enn laks og sjørøye i 2021. For tilreisende fiskere inngår dette fisket i fiskekortet som er angitt i bestemmelsens fjerde punkt, og det blir derfor ikke opprettet noe eget fiskekort for andre arter. Båtfiskekort for tilreisende vil ikke bli solgt i 2021, og bestemmelsens første ledd punkt 3 vil ikke kunne anvendes i 2021.

Disse endringene tas inn ved presiseringer i første ledd, punkt 1, 2 og 4.

§ 4 Antall og fordeling av fiskekort for tilreisende fiskere

Det vil ikke bli solgt fiskekort for fiske av laks for tilreisende fiskere i 2021. For tilreisende vil det kun bli solgt fiskekort jf. § 2 nr. 4, og disse kan kun benyttes til strandfiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Det er satt et øvre tak på 8000 slike kort til hver stat fordelt på hele fiskesesongen for tilreisende. Det vil ikke bli solgt båtfiskekort for tilreisende i 2021.

På norsk side vil TF få ansvar for å administrere denne ordningen.

Disse rammene tas inn som nytt første ledd, bestemmelsens øvrige ledd oppheves.

§ 5 Tillatte fiskeredskaper

I 2021 vil det ikke være tillatt å fiske med garnredskaper som vanligvis brukes i laksefisket. Fastboende kan fiske etter andre arter enn laks og sjørøye med de redskaper som fremkommer av nåværende annet ledd. For å unngå bifangst av laks foreslås det begrensninger på hvilke krokar som kan benyttes. Mothakene på kroken må klemmes inn, og det kan kun benyttes en treblekrok eller tre enkeltkrokar per stang.

Disse endringene tas inn i bestemmelsen ved opphevelse av første ledd, og en mindre endring i nåværende annet ledd som blir nytt første ledd.

§ 7 Fiskesesong for stang og håndsnøre

Fisketid etter denne bestemmelsen vil i 2021 kun gjelde fiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Sjørørret er altså inkludert i dette fisket. Det foreslås at fisketiden for fastboende er 10. juni til 10. august. For tilreisende vil fisketiden være 14. juni til 31. juli. Det vil ikke være adgang til å fiske fra båt i 2021, verken for tilreisende eller fastboende.

Endringene tas inn i bestemmelsens første og annet ledd. Tredje ledd oppheves.

§ 8 Båtfiske og stangfiske for tilreisende fiskere

Ettersom det ikke vil kunne selges båtfiskekort for tilreisende i 2021, er det kun strandfiskekort som faller inn under denne bestemmelsen. Det legges inn en presisering om at fiskekortet for tilreisende fiskere kun gjelder fra strand, og kun i det landet det er kjøpt. Dette er ingen realitetsendring fra den tidligere regelen, men legges inn for å tydeliggjøre begrensningene for tilreisende fiskere.

Presiseringen tas inn i bestemmelsens annet ledd. Tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 9 Generelle regler om fiske med stang og håndsnøre

For å unngå bifangst av laks under årets fiskesesong, er det nødvendig å stille klare krav til utstyr til fisket etter andre arter. All bifangst av laks skal skånsomt gjenutsettes, og det vil derfor kun være tillatt å bruke håv for å løft fisk på land.

Dette tas inn ved endring i bestemmelsens fjerde ledd.

§ 10 Tillatt agn for tilreisende fiskere ved strandfiske

Det settes begrensninger på krokredskapene som kan brukes av tilreisende fiskere. Med strandfiskekort for tilreisende kan det kun fiskes med én stang, og med lettere fluefiskeutstyr. I tillegg gis Tanavassdragets fiskeforvaltning myndighet til å angi områder hvor tilreisende kan fiske med sluk etter andre arter enn laks og sjørøye.

Endringene tas inn i bestemmelsens første ledd.

§ 11 Forbudsområder for stangfiske

Hensiktene med forbudssonene for strandfiske er å gi laksen et bedre vern i hovedelva ved utløpet av sideelvene, der laksen gjerne stopper opp og er spesielt sårbar for fiske. Denne bestemmelsen har vært endret flere ganger etter at fiskereglene trådte i kraft, og de tidligere endringene har hatt som formål å gjøre bestemmelsen tydeligere, enklere å

kontrollere, og ikke mer omfattende enn nødvendig. I vurderingen av forbudssonenes avgrensning har det blitt vektlagt at sonene skal være av et slikt omfang at de gir fisken et reelt vern, samtidig som det ikke legges en større begrensning på fisket enn nødvendig for formålet.

På bakgrunn av innspill fra fiskeoppsynet på norsk og finsk side gjøres det nå ytterligere mindre endringer i bestemmelsen. For det første endres bestemmelsens oppbygging slik at den generelle regelen om forbudssoner kommer først, før opplistingen av de enkelte unntakene. For det andre nevnes nå alle munningene i bestemmelsen, slik at det ikke skal være tvil om hvilke munninger som har en forbudssone.

Det tas inn gjennom endringer i bestemmelsens første ledd nummer fire.

§ 12 Fisketid for drivgarn

Siden det ikke blir åpnet for laksefiske i Tanavassdraget i 2021, må alle bestemmelser om fisketid endres. Det tas inn en presisering om at det ikke er tillatt å fiske med drivgarn i 2021.

Det tas inn ved endring i bestemmelsens første ledd.

§ 13 Fisketid for settegarn etter laks, sjøørret og sjørøye

Det er ikke tillatt å fiske med settegarn (stågarn) etter laks i 2021, jf. tekniske bestemmelser gitt i § 20. Bestemmelsens første ledd vil da presisere at det ikke kan fiskes med settegarn beregnet på fiske av laks, sjøørret eller sjørøye i 2021. Det er tillatt å fiske etter andre arter, inkludert ørret, med småmaskede garn jf. § 16 for fiske med småmaskede garn.

Presiseringen tas inn i bestemmelsens første ledd. Annet og tredje ledd oppheves.

§ 14 Fisketid for stengsel

Det er ikke tillatt å fiske med stengsel i 2021.

Endringen tas inn i bestemmelsens første ledd. Annet ledd oppheves.

§ 16 Fisketid for garnfiske etter andre arter enn laks, sjøørret og sjørøye

Bestemmelsen gir mulighet for å fiske med småmasket garn etter andre arter enn laks, sjøørret og sjørøye. Fra tidligere (i 2019 og 2020) er fiskesesongen allerede endret ved at fisket kan starte ved isgangen og vare til 15. juni. For 2021 forlenges fisketiden for fiske etter andre arter Anárjohka og Skiehččanjohka til 31. august. I tillegg tas det inn en presisering om at dersom laks eller sjørøye fanges under dette fisket, må fisket på lokaliteten avsluttes umiddelbart og at fiskeren må rapportere tid og sted for bifangst til Tanavassdragets fiskeforvaltning. Siden det ikke åpnes for ordinært fiske med laksegarn, som er tilpasset fangst av laks men også beskatter en del sjøørret, foreslås det at dette fisket også kan rettes mot sjøørret.

Bestemmelsen får ny overskrift: Fisketid for garnfiske etter andre arter enn *laks og sjørøye*

Øvrige endringer tas inn i første ledd og i nytt annet ledd.

§ 17 Fiske fra båt

Det er ikke tillatt å fiske med stang fra båt i 2021.04.15

Dette tas inn i bestemmelsen gjennom nytt første ledd. Nåværende første ledd blir nytt annet ledd.

§ 24 Garnredskaper til fiske etter andre fiskearter enn laks, sjørøret og sjørøye

Sjørøret kan inngå i dette fisket i 2021, og må dermed tas ut av paragrafoverskriften og bestemmelsens første ledd.

Ny paragrafoverskrift: Garnredskaper for fiske etter andre fiskearter enn *laks og sjørøye*

Endringen tas inn ved endring i bestemmelsens første ledd.

§ 28 Minstemål og gjenutsetting

Selv om det er satt mange begrensninger på fisket for å unngå bifangst av laks og sjørøye, er det likevel nødvendig med klare regler om gjenutsettelse av disse artene. Det foreslås å ta inn en presisering om at all bifangst av laks og sjørøye skal gjenutsettes uansett størrelse, og at ørret under 30 cm skal gjenutsettes.

Dette tas inn ved endring av bestemmelsens første ledd.

§ 29 Fangstoppgave

Det legges inn en tilleggsbestemmelse om fangstrapportering for andre arter enn laks. Dette er særlig viktig i arbeidet med å kartlegge utbredelsen av andre arter i vassdraget, og i arbeidet med å få ned predatorbestander. I tillegg justeres femte ledd slik at det gjelder for kommende sesong.

Endringene tas inn ved justeringer i femte og syvende ledd.

4. Nærmere om endringer i forskrift for nedre norske del

§ 2 Fiskekort

De generelle fiskekortene for fastboende rettighetshavere vil for fiskesesongen 2021 ikke gjelde fiske av laks og sjørøye. For å unngå bifangst av laks, og gjøre oppsynsarbeidet enklere, er det også foreslått at stangfiske etter andre arter bare kan utøves fra strand

den kommende sesongen. Dette gjelder også for lokale fiskere som har rett til stangfiskekort.

Fiskekort for tilreisende jf. punkt 3) gjelder kun fiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Et unntak fra forbudet mot stangfiske fra båt gjøres for fisket etter sjørørret i området grense elv og sjø og Langnes.

Endringene tas inn i bestemmelsens første og nytt tredje ledd.

§ 4 Tillatte fiskeredskaper

Her foreslås også å oppheve første ledd, for å unngå misforståelser hva angår tillatte fiskeredskaper i 2021. Listen over redskaper for fiske etter andre arter presiseres, slik at det stilles krav til krokredskapene som benyttes i fastboendes stangfiske etter andre arter.

Endringen tas inn gjennom presisering i eksisterende annet ledd, som blir nytt første ledd.

§ 6 Fiskesesong for stang og håndsnøre

Fastboende rettighetshavere får en noe lenger fisketid for fiske etter andre arter enn det som er fastsatt for grenseelvestrekningen. Tilreisende fiskere får tilsvarende fisketid som for grenseelvestrekningen. I tillegg får TF etter bestemmelsen en utvidet hjemmel for å legge til rette for at fisket etter ørret i Tanamunningen opprettholdes. Det tas også inn en presisering om at all eventuell bifangst av laks og sjørøye skal gjenutsettes.

Dette tas inn gjennom endring i første ledd og nytt annet og tredje ledd.

§ 10 Fisketid for drivgarn

Det kan ikke fiskes med drivgarn i 2021, endringen tas inn i bestemmelsens første ledd.

§ 11 Fisketid med stengsel

Det kan ikke fiskes med stengsel i 2021, endringen tas inn i bestemmelsens første ledd. Nåværende annet ledd oppheves.

§ 12 Fisketid for fiske med settegarn etter laks og sjørørret

Det kan ikke fiskes etter laks, sjørørret eller sjørøye med settegarn i 2021. Dette gjelder settegarn som er beregnet for fangst av disse artene. Ørret kan bare fiskes med garn som er beregnet på fiske etter andre arter, og inngår dermed også i forbudet i denne bestemmelsen.

Endringen tas inn i bestemmelsens første ledd. Annet og tredje ledd oppheves.

§ 13 Fisketid for fiske med settegarn etter andre arter enn laks, sjørørret og sjørøye.

Sjørørret kan beholdes i dette fisket, og tas ut av bestemmelsen. Det legges også inn en presisering om at ved bifangst skal laks og sjørøye skal settes skånsomt tilbake og fisket umiddelbart avsluttes. Sted og tid for bifangst skal rapporteres til Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Bestemmelsen får ny overskrift: Fisketid med settegarn etter andre arter enn *laks* og *sjørøye*

Øvrige endringer tas inn i bestemmelsens første ledd og nytt annet ledd.

§ 14 Fiske fra båt

Det er ikke tillatt å fiske med stang fra båt i 2021, men unntak av fiske etter sjørørret fra grensen mellom elv og sjø til Langnes.

En presisering om dette tas inn i bestemmelsen.

§ 16 Fiske med stang

Tilreisende fiskere kan ikke fiske fra båt i 2021.

Bestemmelsens tredje ledd oppheves.

§ 22 Garnredskaper til fiske etter andre arter enn laks, sjørørret og sjørøye

Sjørørret kan beholdes i dette fiske.

Bestemmelsen får ny overskrift: Garnredskaper til fiske etter andre arter enn laks og sjørøye.

Sjørørret tas ut av bestemmelsens første ledd.

§ 27 Fangstoppgave

Fangst av andre arter enn laks og sjørøye skal rapporteres på samme måte som etter grenseelvforskriften.

Dette tas inn ved endring i bestemmelsens sjette ledd.

5. Nærmere om endringer i forskrift for sidevassdragene

§ 2 Fiskekort

Her tas inn en tilsvarende presisering som i de to øvrige forskriftene, om at fiskekortene i 2021 ikke gjelder for fiske etter laks eller sjørøye og heller ikke for stangfiske fra båt.

Dette tas inn ved endringer i første og annet ledd. Nåværende tredje ledd oppheves.

§ 4 Tillatte fiskeredskaper

Her tas inn tilsvarende endring som i samme bestemmelse i de to øvrige forskriftene. Dette innebærer at første ledd oppheves og krav til krokredskap legges inn i annet ledd nummer 2. Også her vil kravet være at kroken må være uten mothaker eller at mothaker må klemmes inn.

Dette tas inn ved opphevelse av dagens første ledd og en presisering i dagens annet ledd.

Denne endringen ble ved en feil utelatt fra høringsnotatet som ble sendt ut. Dette er svært beklagelig. Ettersom det har kommet klart frem at det ikke er åpnet for laksefiske kommende sesong, og at det ikke er tillatt å fiske med lakseredskaper etter de andre forskriftene, har ikke departementet grunn til å tro at forglemmelsen har vært villedende.

§ 7 Fisketider for fiske med stang og håndsnøre

Bestemmelsen vil i 2021 kun angi fisketid for fiske med stang og håndsnøre etter andre arter enn laks og sjørøye. Det tas også inn en plikt til å gjenutsette all bifangst av laks og sjørøye.

I tillegg gis Tanavassdragets fiskeforvaltning myndighet til å gi nærmere bestemmelser fiskeområder og redskaper, og om tilreisendes fiske.

Endringene tas inn i bestemmelsens første ledd, annet ledd og nytt tredje ledd. Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 9 Fisketid for fiske med stengsel og settegarn etter laks og sjørørret i Kárásjohka og Iešjohka

Det tas inn en presisering om at det i 2021 ikke kan fiskes etter laks og sjørørret med redskaper beregnet på fangst av disse.

Endringen tas inn i bestemmelsens første ledd. Øvrige ledd oppheves.

§ 11 Fisketider for andre arter enn laks, sjørørret og sjørøye

Som for de to andre forskriftene, åpnes det for at sjørørret kan beholdes i dette fisket.

Bestemmelsen får ny overskrift: Fisketider for andre arter enn laks og sjørøye

Første ledd oppheves. Sjørørret tas ut av bestemmelsens annet ledd. Nåværende annet ledd blir nytt første ledd.

§ 23 Fangstoppgave

Fangst av andre arter enn laks og sjørøye skal rapporteres på samme måte som etter de øvrige to forskriftene. Årstallet i bestemmelsens fjerde ledd oppdateres til å gjelde 2021.

Endringene tas inn i bestemmelsens fjerde og sjette ledd.

6. Vurdering etter prinsippene i naturmangfoldloven kapittel 2

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er lagt til grunn som retningslinjer ved fastsettelsen av endringene i de tre forskriftene.

I henhold til naturmangfoldloven § 8 skal kravet til kunnskapsgrunnlaget stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Departementet viser til at endringene som med dette vedtas i de tre forskriftene, bygger på et godt kunnskapsgrunnlag og er basert på vurderinger fra overvåking- og forskningsgruppen, arbeidsgruppen for forvaltning, fra TF og Miljødirektoratet, samt innspill fra andre høringsinstanser.

Etter grundige vurderinger mener departementet at endringene som her fastsettes, ikke vil medføre endringer av negativ betydning for lakse- og sjørøretbestandene i Tanavassdraget, eller komme i konflikt med målet om gjenoppbygging av laksebestandene, som er lagt til grunn for Tanaavtalen.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Stansen i fisket etter laks i 2021 vil medføre et betydelig inntektstap for Tanavassdragets fiskeforvaltning. TF får hele sin inntekt fra salg av fiskekort, og stansen vil derfor få store konsekvenser for TFs inntektsgrunnlag. Salg av fiskekort for fiske etter andre arter vil forhåpentligvis gi noe inntekt, men vil ikke kunne erstatte inntektene fra laksefisket. Inntektstapet vil bli forsøkt dekt inn på andre måter.

Endringene i reglene om fiske etter andre arter enn laks og sjørøye gir Tanavassdragets fiskeforvaltning et større ansvar for administrasjon og forvaltning av fisket. Dette vil kreve mer saksbehandling og økt arbeidsbyrde, men er samtidig et ansvar TF selv har ønsket å påta seg. Arbeidsbyrden inkluderer fastsetting av fiskeområder på norsk side av grenseelvestrekningen, fastsetting av nærmere regler for tilreisendes fiske i nedre norske del og i de norske sideelvene, og administrering av dette fisket.

Det vil også være behov for et styrket oppsyn i vassdraget for å kontrollere at de nye reglene blir praktisert på riktig måte. Statens naturoppsyn (SNO) har tidligere fått økt bevilgning for å intensivere innsatsen i fiskeoppsynet. SNO er forberedt på å ta en større del av oppsynsansvaret i Tanavassdraget den kommende fiskesesongen.

Det er også enkelte fiskere i vassdraget som har næringsinntekt fra laksefisket, både gjennom salg av laks og gjennom tjenester knyttet til turistfisket. Stansen i laksefisket i 2021 vil dermed få økonomiske konsekvenser for disse.